

Ticari Borçlar ve Hedge Accounting

Yabancı para ticari borçlarımızdan kaynaklanan kur zararları hedge accounting'e konu edilebilir mi?

Bu makalemizde Uluslararası Finansal Raporlama danışmanlığı hizmetlerimizde karşımıza sıklıkla çıkan en ünlü konulardan biri olan IFRS 9 riskten korunma muhasebesine ('hedge accounting') ilişkin diğer bir konuyu ele alacağız.

Yabancı para banka kredilerimizden kaynaklanan ve henüz realize olmamış kur zararlarını gelir tablosundan çıkarmamıza ve hatta finansal tablolarımızdan tamamen silmemize imkan sağlayan hedge accounting uygulamaları, yabancı para ticari borçlarımızdan kaynaklanan kur farkları için de geçerli midir?

Aslında bu tür sorular üzerinde herhangi bir danışmanlık fikri veya analizi gerektiren, derin uluslararası muhasebe bilgi ve deneyimi olmadan cevaplanması çok zor olan sorular değil. Aksine, boş zamanlarında oturup IFRS 9 okuyan herkesin kolaylıkla cevaplayabileceği, standardın içinde açıkça anlatılmış konular.

IFRS 9 paragraf 6.2.1, 6.2.2 ve 6.2.3 de, riskten koruma aracı olarak hangi enstrümanların kullanılacağı tanımlanmış durumda. Bu maddelerde açıkça, 'türev olmayan bir finansal enstrümanın yabancı para bileşeni riskten korunma aracı olarak tanımlanabilir' ('the foreign currency component of non-derivative financial instruments') denilmekte.

Diğer bir deyişle, elimizde yabancı para türev olmayan bir enstrüman var ise, bu enstrümanı sadece kur riski bileşeni amacıyla riskten koruma aracı olarak tanımlayabiliyoruz.

IFRS 9 App B paragraf B6.2.3 de ve Basis for Conclusion dökümanı paragraf BC6.124 de gerekçeleriyle birlikte anlatıldığı üzere, türev olmayan yabancı para bir finansal enstrüman, kur riskinden korunma amacıyla riskten koruma enstrümanı olarak tanımlanabilir, çünkü bu enstrümanın yabancı para risk bileşeni IAS 21 e göre ayıklanarak gelir tablosunda raporlanması gereken tanımlanabilir ve ölçülebilir bir bileşen niteliğindedir.

Dolayısıyla türev olmayan finansal enstrüman dediğimizde aklımıza sadece yabancı para banka kredileri gelmesi aslında eksik ve hatalı bir yaklaşım. Zira, ticari borçlar da, daha genel tanımıyla, ileride kapatılması (geri ödemesi) için işletmeden nakit veya finansal enstrüman çıkışı gerektirecek ve sözleşmeye dayanan her türlü yabancı para borç da hedge accounting kapsamında, sadece kur riskine yönelik olması kaydıyla, riskten koruma aracı olarak tanımlanabilir.

Sonuç olarak, işletmeler, ileride faturası kesilecek olan sözleşmeli veya bütçelenmiş (gerçekleşme olasılığı yüksek) yabancı para satışlarından kaynaklanan kur risklerini yönetmek amacıyla illa yabancı para banka kredisi kullanacak diye bir zorunluluk olmadığına ve bu riskler tedarikçilerimize yabancı para borçlanılarak da yönetilebileceğine göre, pek tabii ki yabancı para ticari borçlarımızla da hedge accounting modelleri kurulabilir ve bu yabancı para ticari borçlarımızdan kaynaklanan henüz gerçekleşmemiş kur zararları (veya karları) gelir tablomuzdan çekilerek net karımız artırılabilir, hatta gerçeğe uygun değer riskinden korunma muhasebesi durumunda hem net karımız hem de özkaynaklarımız daha yüksek seviyelere çıkarılabilir (kurların yükselmediği dönemlerde).

International Financial Advisory

Makalemizi tamamlamadan önce yine vurgulamamız gerekir ki, hedge accounting, bir 'zarar silme' mekanizması olmayıp, gelir tablomuzda dönemsel ve gerçeği yansıtmayan dalgalanmaları dengelemeye yönelik ilkeler bütünüdür. Kur riskine yönelik hedge muhasebesi uygulamalarında TL fonksiyonel para birimindeki bir şirket TL değer kaybettiğinde yazdığı kur zararlarını hedge accounting ile dengelerken, TL nin değer kazandığı dönemlerde yazdığı kur kazançlarını da yine hedge accounting ile dengelemek durumundadır. Hedge Accounting keyfimize göre zarar silmek için kullanabileceğimiz bir muhasebe ilkeleri bütünü değildir, bu nedenledir ki IAS 39 daki keyfilik nedeniyle hedge accounting'in suistimal edildiği deneyimlenmiş ve IFRS 9 da hedge accountingin sona erdirilebilmesi için önemli koşullar getirilmiştir.